

Reportatge

Art. El geni indomable de Lita **6 i 7**

Es pot pronosticar que, quan acabi l'any, l'exposició que ara mateix es pot visitar als Espais Volart de la Fundació Vila Casas serà una de les més ben valorades. La retrospectiva de l'obra de la cotitzada artista Lita Cabellut, que viu a Amsterdam, marca un dels punts àlgids del curs a Barcelona amb una col·lecció de pintures de gran format que mostren la figura humana, el rostre i el cos, amb una energia poc habitual. Per **Toni Mata i Riu**

Art

EL GENI INDOMABLE DE LITA

L'EXPOSICIÓ «LITA CABELLUT. RETROSPECTIVE»

► LLOC: Espais Volart. Fundació Vila Casas. C. Ausiàs Marc, 20-22. Barcelona. DIES: fins al 27 de maig. De dimarts a dissabte, d'11 a 14 h i de 17 a 20.30 h (29 de març, d'11 a 14 h); diumenge, d'11 a 14 h. Tancat: dilluns i festius. ENTRADES: 5 euros; 2 euros tarifa reduïda. www.fundaciovilacasas.com. PRODUCCIÓ: Fundació Vila Casas. IDEA I DIRECCIÓ: Antoni Vila Casas i Lita Cabellut. Catàleg a la venda per 20 euros.

Les mirades que ens observen en els rostres que pinta Lita Cabellut són desafiadors, torturats, compassius, orgullosos, derrotats, tràgics, sincers i, sobretot, molt expressius. Fins a una setantena d'obres de gran format envaixen amb una paleta multicolor d'emocions i sentiments els 1.600 metres dels nous Espais Volart de Barcelona en una gran exposició de l'artista que va viure al carrer quan era petita i ara cotitza les seves teles per centenars de milers d'euros.

«Lita Cabellut és una creadora molt fèrtil i aquesta exposició només recull una part de la quantiosa obra que ha produït en l'última dècada, una obra peculiar, que no deixa indiferent, que no saps com qualificar tècnicament i que no renuncia a la lletjor o al *kitsch*», explica el crític Daniel Giralt-Miracle en el catàleg de la mostra. Tot i que el seu nom no és conegut pel gran públic ni ostenta la condició de celebritat mediàtica, ni la vida ni l'obra de Cabellut passen desapercibudes. Sense anar més lluny, la revista *Artprice* la va incloure fa tres anys en el lloc 333 dels artistes contemporanis més valorats d'arreu del món, només darrere de Miquel Barceló i Juan Muñoz pel que fa als creadors de l'Estat espanyol. Una dada, tot s'ha de dir, que ella mateixa ha arribat a qualificar de «ridícula» i que poc té a veure amb el diàleg artístic, més aviat amb el màrqueting.

La figura humana i la psicologia individual que desprenen els rostres protagonitzen la mostra d'una pintora que va néixer el 1961 a la localitat de Sarinyena (Osca) tot i que va créixer a Barcelona en un entorn de pobresa. Com ha explicat diverses vegades, va dormir al carrer, no anava a escola i feia encàrrecs per a les prostitutes dels barris baixos de la capital catalana. Els comprava preservatius i cigarrets i es quedava el canvi, detalls diccionarians per a una biografia colpidora. La fortuna, però, va donar un cop de timó brusc a la vida de Manuela Cabellut quan, després d'ingressar en un orfenat, als 12 anys va ser adoptada per una família benestant i se'n va anar a viure al Masnou.

Conèixer els clàssics

La pintura de Lita Cabellut posseeix una personalitat desbordant. Com afirma Giralt-Miracle, té un punt d'inclassificable, però coneix bé la tradició perquè des d'ella està construint una trajectòria reeixida. I en aquest moment de la seva carrera, no amaga el passat de nena que va conèixer la misèria fins que va ser *rescatada* per una família acabalada i va sentir,

Un grup de visitants contempla els quadres «Impressions of Asia», de la sèrie «Dread tear», que s'exposen als Espais Volart

Lita Cabellut

visitant El Prado, el batec de la vocació artística. Però tampoc vol que aquest sigui el relat que la persegueixi continuament. «És hora de parlar i de descobrir la Lita, una dona pintora que té molt a dir més enllà de la seva infància», va assegurar en la presentació de l'exposició: «Porto en els gens la llibertat gitana que faig

«Tempus tryptich» (2015), una mostra del treball fotogràfic que realitza l'artista barcelonina

servir per crear el meu art».

I això que l'actual no és la primera visita de Cabellut a la Vila Casas, on el 2013 va presentar el projecte *Trilogia del dubte*. Abans, s'havia produït poc a Catalunya. L'Ajuntament del Masnou va ser l'escenari de la seva primera mostra, el 1978, quan només tenia 17 anys, i

poc després va marxar a Amsterdam per estudiar a l'Acadèmia Rietveld. Des d'aleshores, viu a Holanda. La seva obra s'ha vist arreu del món i *Retrospective* sembla que marcarà el punt d'inflexió perquè se la conegui també entre nosaltres de manera definitiva. L'afluència que està registrant la Volart supera, de llarg,

Quatre museus a ple rendiment entre la ciutat de Barcelona i el Baix Empordà

► La Fundació Vila Casas té quatre seus, dues a la ciutat de Barcelona i dues més en terres empordaneses, concretament a Palafrugell i Torroella de Montgrí, que actualment acullen fins a vuit exposicions. Els Espais Volart del centre de Barcelona són l'escenari de la retrospectiva de Lita Cabellut, mentre que a Can Framis -la seu del Poblenou que va obrir portes l'abril del 2009 amb una col·lecció permanent de pintura catalana contemporània- es pot veure fins al 23 de juny una mostra temporal dedicada a la triple vessant cinematogràfica, artística i política de Pere Portabella. El Museu Palau Solterra, de Torroella de Montgrí, es dedica a la fotografia catalana contemporània amb un fons permanent obert al públic. Així mateix, també organitza exposicions temporals com «La vida atrapada al vol», que fins al 20 de maig exhibeix treballs d'Eugení Forcano, un dels grans fotògrafs de la Barcelona dels anys 60 i 70. En el mateix equipament, fins al desembre d'enguany es poden contemplar els retrats d'artistes realitzats per Jordi Belver en el marc d'un projecte elaborat juntament amb el crític i comissari Daniel Giralte-Miracle. En cartell, el Palau Solterra també presenta actualment sengles exposicions de Josep M. Compte i Anne Roig. El Museu Can Mario, a Palafrugell, està reservat a l'escultura contemporània, i a hores d'ara té obertes dues exposicions dels artistes Xavier Escrivà («Éloge de l'amour») i Xita Fornt («La bellesa de la figura humana»).

l'habitual en una pinacoteca. Cabellut desperta expectativa i el boca a boca hi està fent la resta.

Per entendre els grans llenços que ensenya la Fundació Vila Casas cal atendre un altre d'aquests episodis repetits de la seva trajectòria de joventut: la fascinació pels grans mestres de la pintura com Rembrandt, Goya, Velázquez i Ribera, que va poder descobrir, conèixer i admirar al Prado madrileny, però també d'artistes més contemporanis com Freud i Bacon. Tal com apunta Giralte-Miracle, Cabellut «coneix bé els clàssics dels museus espanyols i holandesos que, d'una manera o altra, sempre es fan presents en les seves obres, sigui temàticament o formalment, perquè amb elements històrics i també usant referents actuals fa unes propostes d'aparença pretesament festiva que, com el teatre grec, contraposen la tragèdia a la comèdia i pretenen sacsejar-nos per fer-nos pensar».

Els 68 treballs de Lita Cabellut disposen dels amplis espais de la Volart per lluir en tota la seva esplendor. L'espectador s'hi sent còmode però, alhora, ha de lliurar un combat contra l'estupefacció. En un moment del recorregut, la mirada es perd en els viaranys interiors de rostres deformats i delirants, una tortura evident que deixa cicatriu. Més endavant, apareixen al seu davant un conjunt de cares d'un blanc impol·lut i un cert dolor asèptic. Què les uneix a totes elles?

«Intento arribar a l'ànima i fugir d'allò superficial», va assegurar Cabellut: «Podria dir que són terapèutics». La pintora va reconèixer que «la llejor forma part de nosaltres. Ser grotesc, un bufó i una pallasso és ser humà».

Giralte-Miracle, per la seva banda, considera que «amb aquesta exposició que revisa algunes de les sèries que ha fet durant la darrera dècada, Cabellut ha volgut compartir amb nosaltres l'aparentment ampli ventall de temes que més l'han preocupada en aquests últims anys. Però no costa gaire descobrir que tots tenen una arrel psicològica profunda, que el físic i el metafísic hi conflueixen, es confronten o s'oposen, i que tots estan vinculats a la diversitat, una diversitat que ella vindica a través d'aquest mitjà privilegiat que és l'art, que en el seu cas es val majoritàriament de figures humanes per a expressar a través del físic i de les vestimentes els estats anímics en què es troben». No és en va que el crític i historiador ha titulat el seu article «El bell i el sinistre: confrontacions dialèctiques».

El malestar de la condició humana

Retrospective aplega obres d'algunes de les sèries que Lita Cabellut ha dut a terme en la darrera dècada, concretament entre 2008 i 2017. Sempre amb la figura humana com a eix argumental, les seves pintures tenen una dimensió tel·lúrica: a partir d'una tècnica l'anonimat de la qual defensa com un cuiner ho fa amb les seves receptes més personals, Cabellut dota les peces d'una patina de temps viscut, d'arrugues i esquerdes, d'experiència. La pintora, segons Giralte-Miracle, «ha tre-

Les sales dels Espais Volart mostren obres de diverses sèries realitzades per Lita Cabellut en la darrera dècada, amb la figura humana com a eix de les composicions pictòriques

La fascinació pels grans mestres com Goya, Velázquez i Rembrandt es palesa en les teles d'una artista molt personal que cerca l'ànima individual i la col·lectiva i la plasma

ballat durant anys amb experts químics per aconseguir en les teles aquest aspecte clivellat de les pintures que, irreversiblement, abandonen el seu aspecte original per fragmentar-se subtilment i amagar, rere cada clivella, uns anys de la seva història. Les obres de Cabellut, en canvi, surten de l'estudi amb un envelliment accelerat».

Bona part dels retrats en exhibició fan entre 4 i 6 metres quadrats i contenen en el seu interior uns quants crits d'alerta sobre grans qüestions de la societat del segle XXI. Un d'aquests temes és el que té a veure amb la dualitat que experimenta l'individu entre intimitat i presència social: la màscara que tothom es posa quan forma part de l'esfera col·lectiva. Els retrats dobles de la sèrie *Disturbance* (2015) palesen el contrast entre nua i vestimenta com a realitat metafòrica. La dialèctica entre l'expressió privada dels sentiments i la disfressa de la dimensió pública s'expressa també en conjunts com *After the show* (2013) -on els retrats ens mostren la realitat que hi ha al darrere del fulgor que il·lumina el món de l'espectacle- i *Memories wrapped in gold paper* (2012), una sèrie de tres dones àrabs que deixen veure rere el vestuari la seva ànima.

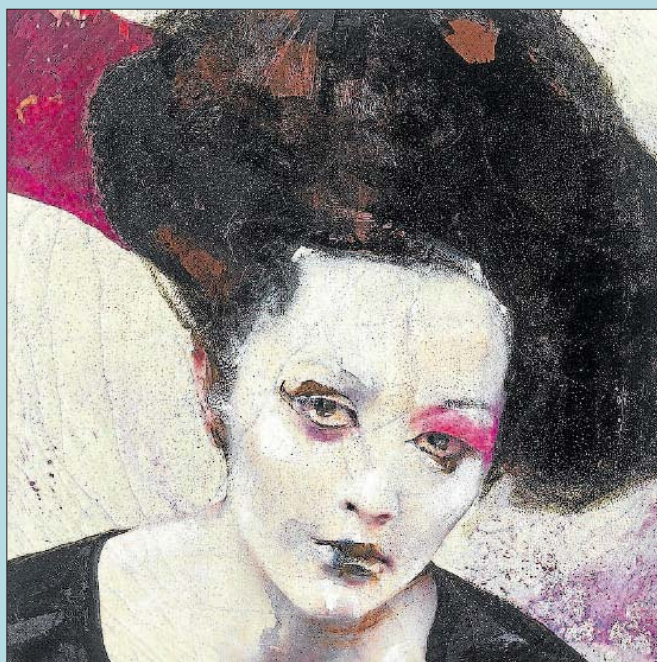
No pas menys contundent és la reflexió que hi ha al darrere de *Dried tear* (2013-15), on Lita Cabellut tracta la violència de gènere amb uns retrats de dones ferides però no abatudes, tristes però no enclotades, colpejades i resistents. El maltractament és una qüestió de poder, com el que es manifesta a la sèrie *Blind Mirror* (2015), on l'artista aborda el conflicte entre fe i religió, dogma i creença.

També destaca un grup com el de *Black Tulip* (2014-15), homenatge a l'edat d'or que van viure els Països Baixos al segle XVII, un país on Cabellut viu des de fa més de trenta anys. En aquests quadres, la petjada dels grans mestres hi és poderosament present. A *Tempus & divine* (2015), la pintora mostra el seu rostre més experimental i juga a dur el seu gènere preferit cap al camp de la instal·lació i la fotografia amb el resultat d'unes natures mortes esclatants i plenes de vida.

«Tot el que faig, ho faig amb passió, amb tot el meu ésser. Sóc artista les 24 hores del dia», va dir Cabellut el dia que va obrir portes *Retrospective*. Contemplant els quadres, es percep que aquesta manera de concebre la pintura està arrelada en una mirada constant dins i fora d'ella mateixa.

► **SÈRIE «CAMARÓN» (2011).** Dues teles de 290 x 200 cm mostren la visió de Cabellut sobre Camarón de la Isla, de qui, com va fer amb Coco Chanel i Frida Kahlo, va voler mirar l'interior.

► **SÈRIE «DRIED TEAR» (2013-15).** Peça de 150 x 150 cm del 2014 que reflecteix el tractament emocional de les ferides que pateixen les dones que són menyspreades i maltractades.